

Панченко А. В.

П16 Трудове навчання. 4-й клас (за підручником Н. В. Котелянець, О. В. Агеєвої) / А. В. Панченко. — Х. : Вид. група «Основа», 2017. — 140, [4] с. — (Серія «Початкова школа. Мій конспект»)

ISBN 978-617-00-3060-3.

Посібник містить орієнтовне календарно-тематичне планування та розробки компетентісно орієнтованих уроків трудового навчання у 4-му класі, складені відповідно до вимог оновленої навчальної програми (у редакції 2016 р.) за підручником Н. В. Котелянець, О. В. Агеєвої (Х. : Сиця, 2014).

Зміст конспектів уроків дібраний з метою формування в учнів *предметної*, зокрема *предметно-перетворювальної компетентності* (формування узагальнених способів (алгоритмів), предметно-перетворювальної діяльності з дотримання безпечних прийомів ручної праці та економного використання матеріалів; розвитку творчих здібностей, елементів графічної грамоти, умінь працювати в команді та навичок виконання операцій з ручних технік обробки матеріалів; набуття досвіду предметно-перетворювальної та побутової практичної діяльності, алгоритмів і способів предметно-практичних дій ручними техніками для опанування в основній школі основ технологій; виховання в учнів ціннісного ставлення до себе як суб'єкта предметно-перетворювальної діяльності, шанобливого ставлення до людей праці та їхніх професій, трудових традицій українського народу та інших народів світу; формування культури виконання трудових дій) та *ключових компетентностей* (уміння вчитися; комунікативної; соціальної; здоров'язберезувальної; загальнокультурної).

Задля зручності використання всі розробки розміщено на окремих аркушах. Поля для записів дають змогу творчому вчителю, користуючись запропонованим у посібнику матеріалом, скласти власні плани-конспекти уроків курсу.

Для вчителів початкової школи.

УДК 37.091.3

ЗМІСТ

Орієнтовне календарно-тематичне планування	5
Урок 1. Вступ. Як зробити світ привабливим? Художнє конструювання (<i>дизайн</i>). Комбінування природних, штучних та пластичних матеріалів	7
Урок 2. Комбінування природних, штучних та пластичних матеріалів	10
Урок 3. Конструювання рухомих моделей з картону та паперу. Рухома модель «Сонечко»	14
Урок 4. Конструювання рухомих моделей з картону і паперу. Рухома модель тваринки «Котик»	18
Урок 5. Сюжетна витинанка. Виготовлення композицій силуетів героїв казок	22
Урок 6. Сюжетна витинанка. Виготовлення композицій силуетів героїв казок, мультфільмів	25
Урок 7. Виготовлення штучних квітів об'ємної форми. Натюрморт «Квіти у вазі»	28
Урок 8. Виготовлення штучних квітів об'ємної форми. Паперова квітка «Нарцис»	32
Урок 9. Виготовлення штучних квітів об'ємної форми. Колективне створення «віночка дружби» з квітів об'ємної форми	35
Урок 10. Оздоблення виробів технікою вишивки. Основні прийоми роботи технікою вишивки. Витягування нитки з основи. Послідовність виконання виробів технікою вишивки	39
Урок 11. Оздоблення виробів технікою вишивки. Оздоблення серветки швом «уперед голку»	43
Урок 12. Оздоблення виробів технікою вишивки. Оздоблення серветки швом «назад голку»	48
Урок 13. Об'ємна аплікація на тканині з використанням гудзиків. Виготовлення об'ємних картин (<i>листівок</i>) до Нового року	51
Урок 14. Об'ємна аплікація на тканині з використанням бісеру та лелітки	54
Урок 15. Виготовлення м'якої іграшки «Ялиночка»	57
Урок 16. Проект «Новорічна красуня»	62
Урок 17. Поняття про колаж. Комбінування різноманітних матеріалів для створення композиції-колажу. Натюрморт у техніці колажу	72
Урок 18. Комбінування різноманітних матеріалів для створення композиції-колажу. Колаж «Портрет героя»	76
Урок 19. Послідовність виготовлення виробів об'ємної форми з пластичних матеріалів за власним задумом. Улюблена тваринка	80
Урок 20. Послідовність виготовлення виробів об'ємної форми з пластичних матеріалів. Ліплення фантастичної істоти — казкового лісовичка на основі пляшечки	84

Урок 21. Створення колективної композиції з виготовлених виробів за мотивами народних іграшок	87
Урок 22. Способи плетіння. Основні прийоми роботи. Плетіння браслета з ниток	91
Урок 23. Способи плетіння зі стрічок, товстих ниток, шнурів. Виготовлення ляльки-мотанки технікою плетіння	95
Урок 24. Способи плетіння зі стрічок. Виготовлення закладки для книги технікою плетіння	99
Урок 25. Створення декоративного панно «Квіти для мами» з використанням вивчених технік	103
Урок 26. Виготовлення простих виробів з використанням пластику, поролону, синтепону, синтетичної вати. Іграшки зі штучних матеріалів	108
Урок 27. Виготовлення простих виробів з використанням пластику, поролону, синтепону, синтетичної вати. Іграшки зі штучних матеріалів за власним задумом учнів	112
Урок 28. Проект «Декорування великодніх яєць»	115
Урок 29. Загальні відомості про дизайн, оформлення та оздоблення виробів. Виготовлення та оздоблення рамки для фото	118
Урок 30. Оздоблення макетів моделей (<i>шаблонів</i>) одягу та взуття	122
Урок 31. Оздоблення макетів моделей (<i>шаблонів</i>) одягу та взуття	125
Уроки 32–33. Ознайомлення з технікою пап'є-маше. Виготовлення декоративної тарілочки, чашки	130
Урок 34. Екскурсія до промислових підприємств, організацій, до об'єктів торгівлі. Спостереження за роботою спеціалістів (<i>за вибором учителя</i>)	134
Урок 35. Узагальнювальний урок. Виготовлення виробів за власним задумом учнів за раніше освоєними техніками	138
Література та Інтернет-ресурси	141

ОРІЄНТОВНЕ КАЛЕНДАРНО-ТЕМАТИЧНЕ ПЛАНУВАННЯ

№ з/п	Тема уроку	Дата
1	Вступ. Як зробити світ привабливим? Художнє конструювання (<i>дизайн</i>). Комбінування природних, штучних та пластичних матеріалів	
2	Комбінування природних, штучних та пластичних матеріалів	
3	Конструювання рухомих моделей з картону і паперу. Рухома модель «Сонечко»	
4	Конструювання рухомих моделей з картону та паперу. Рухома модель тваринки «Котик»	
5	Сюжетна витинанка. Виготовлення композицій силуетів героїв казок	
6	Сюжетна витинанка. Виготовлення композицій силуетів героїв казок, мультфільмів	
7	Виготовлення штучних квітів об'ємної форми. Натюрморт «Квіти у вазі»	
8	Виготовлення штучних квітів об'ємної форми. Паперова квітка «Нарцис»	
9	Виготовлення штучних квітів об'ємної форми. Колективне створення «віночка дружби» з квітів об'ємної форми	
10	Оздоблення виробів технікою вишивки. Основні прийоми роботи технікою вишивки. Витягування нитки з основи. Послідовність виконання виробів технікою вишивки	
11	Оздоблення виробів технікою вишивки. Оздоблення серветки швом «уперед голку»	
12	Оздоблення виробів технікою вишивки. Оздоблення серветки швом «назад голку»	
13	Об'ємна аплікація на тканині з використанням гудзиків. Виготовлення об'ємних картин (<i>листівок</i>) до Нового року	
14	Об'ємна аплікація на тканині з використанням бісеру та лелітки	
15	Виготовлення м'якої іграшки «Ялиночка»	
16	Проект «Новорічна красуня»	
17	Поняття про колаж. Комбінування різноманітних матеріалів для створення композиції-колажу. Натюрморт у техніці колажу	
18	Комбінування різноманітних матеріалів для створення композиції-колажу. Колаж «Портрет героя»	
19	Послідовність виготовлення виробів об'ємної форми з пластичних матеріалів за власним задумом. Улюблена тваринка	
20	Послідовність виготовлення виробів об'ємної форми з пластичних матеріалів. Ліплення фантастичної істоти — казкового лісовичка на основі пляшечки	
21	Створення колективної композиції з виготовлених виробів за мотивами народних іграшок	

№ з/п	Тема уроку	Дата
22	Способи плетіння. Основні прийоми роботи. Плетіння браслета з ниток	
23	Способи плетіння зі стрічок, товстих ниток, шнурів. Виготовлення ляльки-мотанки технікою плетіння	
24	Способи плетіння зі стрічок. Виготовлення закладки для книги технікою плетіння	
25	Створення декоративного панно «Квіти для мами» з використанням вивчених технік	
26	Виготовлення простих виробів з використанням пластику, поролону, синтепону, синтетичної вати. Іграшки зі штучних матеріалів	
27	Виготовлення простих виробів з використанням пластику, поролону, синтепону, синтетичної вати. Іграшки зі штучних матеріалів за власним задумом учнів	
28	Проект «Декорування великодніх яєць»	
29	Загальні відомості про дизайн, оформлення та оздоблення виробів. Виготовлення та оздоблення рамки для фото	
30	Оздоблення макетів моделей (<i>шаблонів</i>) одягу та взуття	
31	Оздоблення макетів моделей (<i>шаблонів</i>) одягу та взуття	
32–33	Ознайомлення з технікою пап'є-маше. Виготовлення декоративної тарілочки, чашки	
34	Екскурсія до промислових підприємств, організацій, до об'єктів торгівлі. Спостереження за роботою спеціалістів (<i>за вибором учителя</i>)	
35	Узагальнювальний урок. Виготовлення виробів за власним задумом учнів раніше освоєними техніками	

Примітка. У чинній навчальній програмі не передбачено сітку розподілу навчальних годин за темами програмового матеріалу, тому подане календарне планування є *орієнтовним* (учитель може коригувати його на власний розсуд, з урахуванням матеріально-технічного забезпечення, бажання учнів та традицій регіону).

УРОК 1. ВСТУП. ЯК ЗРОБИТИ СВІТ ПРИВАБЛИВИМ? ХУДОЖНЄ КОНСТРУЮВАННЯ (дизайн). КОМБІНУВАННЯ ПРИРОДНИХ, ШТУЧНИХ ТА ПЛАСТИЧНИХ МАТЕРІАЛІВ

Дата _____

Клас _____

Мета:

- **формування предметних компетентностей:** розвивати вміння учнів комбінувати природні, штучні та пластичні матеріали, добирати відповідні інструменти для роботи; розвивати творчу фантазію учнів, уяву; виховувати естетичний смак;
- **формування ключових компетентностей:**
 - уміння *вчитися*: навчати учнів організовувати і контролювати свою навчальну діяльність для досягнення результату, виконувати розумові операції й практичні дії;
 - інформаційної: розвивати в учнів вміння осмислювати, опрацьовувати та використовувати інформацію з різних джерел;
 - громадянської: формувати здатність критично мислити, брати участь в обговоренні, аргументувати думку.

Тип уроку: урок комплексного застосування знань, умінь та навичок.

Основні терміни і поняття: дизайн.

Обладнання: ілюстрації з різними дизайнерськими виробами; коробки цукерок, печива; набір олівців (по два комплекти: з яскравою коробкою і звичайною); клубок з нитками; кольоровий папір, картон, штучні, природні, пластичні матеріали, ножиці, клей.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організаційний момент

«Самоналаштування»

— Покладіть руки на парту, заплющте очі та промовляйте...

- Я зможу сьогодні добре працювати на уроці.
- Я особистість творча.
- Я бажаю однокласникам творчої роботи на уроці.

2. Перевірка готовності учнів до уроку

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Розгадування ребусів

— Найпершими помічниками на уроках трудового навчання у нас завжди є деякі речі. Я пропоную вам розгадати ребуси і впізнати цих «помічників».

(Голка)

(Тканина)

(Ножниці)

(Нитка)

2. Вступна бесіда

— Сьогодні на уроці ми помандруємо у чарівний, неповторний, привабливий світ речей.

Дітям пропонують переглянути речі, що є на виставці: коробки цукерок та печива, набір олівців тощо (обов'язково має бути одна річ з яскравою коробкою і гарними малюнками, різної форми, і одна — звичайна, без особливих оздоблень, малюнків).

— Які речі одразу привертають вашу увагу?

— Чому, на вашу думку, спершу ми звертаємо увагу на привабливу коробку, а не вміст чи виробника?

— Чи відомо вам, як називається зовнішній вигляд виробу, процес його створення?

— Хто працює над оформленням зовнішнього вигляду товару?

Дизайн (англ. *design*) — задум, план, мета, намір, творчий задум, проект і креслення, розрахунок, конструкція, ескіз, малюнок, візерунок, композиція, мистецтво композиції, витвір мистецтва.

— Де ще, крім оформлення упаковок, ми можемо побачити дизайнерські витвори? (Одяг, меблі, дитячі майданчики, оформлення квіткових клумб, садів, парків тощо)

3. Вправа «Чарівний клубочок»

— Пропоную потримати у руках клубочок ниток і висловити власні роздуми щодо нашої роботи на уроці.

4. Повідомлення теми та мети уроку

— Сьогодні на уроці ми навчимося комбінувати природні, штучні та пластичні матеріали і ви спробуєте створити власний дизайнерський виріб.

5. Робота за підручником (с. 4–6)

- 1) Вивчення правил Школи майстерності.
- 2) Робота зі словничком «Умілі руки».
- 3) Міркуємо, відповідаємо.

6. Імпровізація словесної творчості

— Уявіть, що вам запропонували створити ваш дизайнерський витвір на тему «Дитячий парк мрій». Спробуйте пофантазувати, яким би ви хотіли його бачити, які кольори переважали б у вашому витворі (*холодні чи теплі*), які матеріали для цього використали б (*екологічно чисті чи пластикові*), які розваги для дітей ви б хотіли там створити.

Складання учнями усних розповідей «Дитячий парк моєї мрії»

7. Фізкультхвилинка

8. Практична робота учнів

1) Інструктаж учителя.

— Зараз я пропоную спробувати створити дитячий парк, який ви щойно описали, використовуючи природні, штучні та пластичні матеріали.

— Діти, як ви вважаєте, чи потрібні вам такі вміння? Чи зможете ви використати їх у подальшому житті?

2) Хвилинка ерудита.

— Які природні матеріали ви можете використати?

— Як правильно заготовляти їх?

— Які штучні та пластичні матеріали вам знайомі?

— Де їх використовують?

— Як ці матеріали впливають для здоров'я людини?

— Як потрібно правильно з ними працювати, щоб не завдавати шкоди здоров'ю?

3) Добирання матеріалів, інструментів, необхідних для виготовлення виробів.

4) Планування послідовності власних дій учнями.

5) Повторення правил техніки безпеки.

6) Самостійне виготовлення дизайнерського виробу учнями «Дитячий парк моєї мрії».

9. Презентація виробів учнів, захист власних робіт

Учитель обов'язково відзначає неповторність кожної дитячої роботи.

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА

1. Рефлексія

Вправа «Рефлексивний екран»

Учні по колу висловлюються одним реченням.

— Сьогодні я дізнався(*лася*)...

— Я виконував(*ла*) завдання...

— Я відчув(*ла*), що...

— Тепер я зможу...

— Було цікаво...

— Було складно...

— Урок дав мені для життя...

2. Оцінювання. Взаємооцінювання

Діти по черзі висловлюють власні думки, чий «Дитячий парк мрій» їм найбільше сподобався. (*Учитель стежить, щоб робота кожної дитини була позитивно оцінена.*)

3. Прибирання робочих місць

Дата _____

Клас _____

УРОК 2. КОМБІНУВАННЯ ПРИРОДНИХ, ШТУЧНИХ ТА ПЛАСТИЧНИХ МАТЕРІАЛІВ

Мета:

- **формування предметних компетентностей:** розвивати вміння учнів комбінувати природні, штучні та пластичні матеріали, добирати відповідні інструменти для роботи; розвивати творчу фантазію учнів, уяву; виховувати повагу до однокласників;
- **формування ключових компетентностей:**
 - уміння вчитися:* навчати учнів організовувати і контролювати свою навчальну діяльність для досягнення результату, виконувати розумові операції й практичні дії;
 - комунікативної:* розвивати культуру мовлення, уміння формулювати свою думку, доводити власну позицію;
 - інформаційної:* удосконалювати вміння здобувати знання на основі наявних.

Тип уроку: урок узагальнення і систематизації знань.

Міжпредметні зв'язки: українська мова.

Обладнання: лист-запрошення; ілюстрації за темою «День народження»; конверти із завданнями для груп; кольорові листочки (зеленого, жовтого і червоного кольору) для об'єднання учнів у групи; кольоровий папір, картон, штучні, природні, пластичні матеріали, ножиці, клей, невеличка картонна коробка.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організаційний момент

Вправа «Подарунок»

Учні стоять. Починаючи з ведучого, кожний по черзі засобами пантоміми зображує певний предмет чи поняття і «дарує» його сусідові (*морозиво, квітку, кішку, сонце, свій настрій тощо*). Сусід «приймає подарунок» і робить інший подарунок наступному учасникові.

2. Перевірка готовності учнів до уроку

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Вступна бесіда

— Діти, сьогодні у нас незвичний урок. До нас на поштову скриньку надійшов лист-запрошення.

Запрошення
Любі четвертокласники!
Запрошую вас на свій День народження __ вересня о 13:00.
З нетерпінням чекаю на зустріч, *Дюймовочка*

2. Вправа «Асоціативний куц»

3. Повідомлення теми та мети уроку

— Сьогодні на уроці вашим завданням буде виготовити колективний подарунок Шишечці, використовуючи природні, штучні та пластичні матеріали.

- Як правильно підготуватися до походу на свято?
- Яких етикетних правил потрібно дотримувати?
- Як правильно дібрати іменинникові подарунок?
- Як потрібно поводитись у гостях?

4. Обговорення ситуацій за ілюстраціями

Ілюстрація 1

— Уважно погляньте на малюнок і розкажіть, що на ньому зображено.
— Дівчинка бере собі сама шматочок торта. Усе падає зі столу і перекидається.

- Впала ваза з фруктами.
- Чашка падає — і розливається чай.
- Чому так сталося?
- Не потрібно було поспішати!

— Ви молодці, правильно оцінили дії та поведінку дівчинки. Вона сиділа занадто далеко і тягнулася за тортом. Необхідно було попросити когось, щоб їй передали.

Ілюстрація 2

- Хлопчик тримає тарілку з хлібом, щоб його друг узяв шматочок.
- Що на столі?
- На столі все акуратно, нічого не впало.
- Яка поведінка дітей за столом вам подобається?
- Вони поводяться доволі виховано.

— Так, ці діти, на відміну від дівчинки, уміють поводитися за столом. Вони тактовно допомагають узяти хліб одне одному, і на столі у них усе акуратно.

Ілюстрація 3

- Хлопчик неохайний.
- Він їв і забруднив коліна.
- Він облився чаєм.
- Вам подобається цей хлопчик?
- Ні, не подобається.
- Як би ви порадили поводитися за столом?
- Правильно, рівно сидіти за столом.
- Не розмовляти під час їжі.
- Бути акуратним.

— Звісно, щоб не забруднитися за столом, слід стежити за своєю поставою, не класти лікті на стіл. Ретельно пережовувати їжу і не розмовляти під час їжі. Нічого не передбаченого з хлопчиком не сталося б.

Ілюстрація 4

- Що ви бачите?
- За столом сидять дві дівчинки та акуратно їдять.
- Стіл красиво сервірований.
- Чи подобається вам поведінка цих дівчаток?
- Яке прислів'я відповідає поведінці дівчаток за столом?
- «Коли я їм, я глухий і німий».

— Так, дівчатка акуратно їдять за столом, не розмовляють. Тактовно поведуться.

Ілюстрація 5

- Що ви помітили незвичайного?
- Двоє хлопчаків їдять і розмахують руками.

- Хліб зараз упаде.
- На столі все розлито.
- З тарілок усе падає.
- Вам подобається поведінка хлопчиків за столом?
- Яке прислів'я відповідає поведінці хлопчиків?
- «Поспішиш — людей насмішиш».

— Так, хлопчики дуже швидко їдять. У них усе падає зі столу, а під час їжі не слід поспішати, необхідно ретельно пережувувати їжу. Підводиться з-за столу можна тільки тоді, коли ви прожували і проковтнули їжу.

Ілюстрація 6

- Що ви бачите на ілюстрації?
- Хлопчик їсть і читає.
- У нього з чашки виливається чай, а він не помічає.
- Так не можна поводитися.

— Під час їжі можна тільки приймати їжу, нічим іншим займатися не можна.

Ілюстрація 7

- Опишіть поведінку дівчинки.
- Дівчинка акуратно їсть.
- На столі акуратно розставлений посуд. Стіл сервірований.
- На столі стоять квіти.
- Яке враження справляє на вас ця ілюстрація?
- На неї приємно дивитися, вона милує око.

— Мені хочеться, щоб ви дотримували культури поведінки за столом під час прийому їжі.

Ми розглянули всі ілюстрації. Ви побачили різницю поведінки за столом. Що вам сподобалося, а що — ні? Це ми зараз побачимо у грі. Пограймо в гру «Правильно — неправильно». Ця гра допоможе вам перевірити свої знання про правила поведінки за столом. (*Проведення гри.*)

5. Гра «Правильно — неправильно»

— Вас запросили за стіл. Першими займають місця хлопчики. (*Неправильно.*)

- За столом слід сидіти прямо. (*Правильно.*)
- Потрібно швидко покласти в тарілку все найсмачніше. (*Неправильно.*)
- Потрібно намагатися з'їдати все, що знаходиться в тарілці. (*Правильно.*)
- Слід класти лікті на стіл, розмовляти з повним ротом, підчищати залишки їжі хлібом. (*Неправильно.*)
- На столі багато різних пляшок. Потрібно вибрати яку-небудь з них і пити просто з горлечка. (*Неправильно.*)
- Торт та тістечка прийнято їсти за допомогою ложечки. (*Правильно.*)

6. Практична діяльність учнів

1) Об'єднання учнів у три групи.

У кошику лежать листочки порівну зеленого, жовтого і червоного кольору (*кількість усіх листочків відповідає кількості учнів*). Учні по черзі вибирають собі один листочок будь-якого кольору та утворюють групи відповідно до кольору обраного листочка.

2) Повторення правил роботи в групах.

- Об'єднання учнів у групи відповідно до кольору обраного листочка.
- Розподіл ролей у групах.

- Повторення правил роботи в групах.
- 1. Уміти слухати одне одного.
- 2. Говорити повинен хтось один.
- 3. Необхідно поважати почуття інших.
- 4. Приниження гідності неприпустимо.
- 5. Висловлюватися слід, спершу підвівши руку.
- 6. З повагою ставитися до всіх без винятку.
- 7. Розподілити обов'язки в групі.
- 8. Кожен виконує свої обов'язки.
- 9. Обговорити отримані результати.
- 10. Зробити висновки.

3) Вибір завдань.

— Керівники груп мають підійти до столу і взяти конверт із завданням для роботи групи на уроці.

Завдання:

1-ша група — виготовити скриньку для подарунка;

2-га група — виготовити вітальну листівку;

3-тя група — виготовити сувенір.

4) Аналіз зразка виробу.

Демонстрування зразків виробів учителем.

5) Планування роботи у групах.

- Добирання матеріалів та інструментів.
- Розподіл роботи між членами групи.

6) Повторення правил безпечного користування інструментами під час роботи на уроці трудового навчання та санітарно-гігієнічних вимог до оформлення роботи.

7) Фізкультхвилинка.

8) Самостійна практична робота учнів у групах.

9) Презентація колективної діяльності групами.

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА

1. Підсумок роботи у групах

— Чи корисною була ваша робота в групі?

— Чи здобули ви нові знання, що зможете використати на наступних уроках?

— Чи всі члени групи працювали однаково? Чию роботу ви б хотіли відзначити?

2. Рефлексія

Вправа «Моя діяльність на уроці» (три дієслова)

Завдання: передати зміст своєї діяльності на уроці за допомогою трьох дієслів.

3. Прибирання робочих місць

Дата _____

Клас _____

УРОК 3. КОНСТРУЮВАННЯ РУХОМИХ МОДЕЛЕЙ З КАРТОНУ ТА ПАПЕРУ. РУХОМА МОДЕЛЬ «СОНЕЧКО»

Мета:

- **формування предметних компетентностей:** ознайомити учнів зі способами виготовлення рухомих моделей з паперу та картону; навчати виготовляти паперові моделі з рухомими деталями; розвивати творчі здібності учнів; виховувати охайність;
- **формування ключових компетентностей:**
 - уміння вчитися: навчати учнів організовувати своє робоче місце (*добирати потрібні для роботи матеріали та інструменти*), планувати свої дії, самостійно виконувати завдання, продумавши послідовність їхнього виконання, доводити розпочату роботу до кінця;
 - інформаційної: розвивати в учнів уміння осмислювати, опрацьовувати та використовувати інформацію з різних джерел.

Тип уроку: урок засвоєння нових знань.

Основні терміни і поняття: конструювання, модель.

Міжпредметні зв'язки: природознавство.

Обладнання: ілюстрації сонечка-комахи; відеокліп «Комахи. Сонечко-мандрівник»; шаблон рухомої моделі іграшки «Сонечко»; картки зеленого, жовтого та червоного кольорів; ватман, картон, кольоровий папір, олівець, ножиці, клей, пензлик, циркуль, серветки, дріт.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організаційний момент

Сьогодні у нас незвичайний урок.
У світ фантазії зробимо ще один крок.
А з творчістю ми вже стрічались не раз,
І знову вона завітала до нас.

2. Перевірка готовності учнів до уроку

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Хвилинка «Вчимось бачити красу природи»

Перегляд відеокліпу «Комахи. Сонечко-мандрівник» (<https://www.youtube.com>).

2. Створення художнього образу комахи сонечка з використанням методу «Мозковий штурм»

1) *Бесіда.*

- Що вам відомо про цю комаху?
- Про які особливості її життя ви знаєте?
- Де ми можемо її зустріти?
- Чому сонечко — комаха? Які особливості її будови це доводять?

Діти згадують і дуже швидко дають відповіді на питання. «Секретарі» біля дошки записують.

2) *Класифікація знань учнів (колективно, усно).*

3) *Прослуховування художніх творів та доповнення інформації на дошці.*

СОНЕЧКА

Сонечко, те, що у небі світило,
Якось у річку згори задивилось
І здивувалось: «Хіба ж так буває?
Знаю, одне я, а тут нас аж два є».
Сонечко інше — жучок невеличкий —
Зручно вместилося на листя сунічки.
В нього учора були уродини,
Й цятка новенька з'явилась на спині.
Хто ще не бачив, погляньте уважно.
Це вам не жарти, це дуже поважно.
Сонечко горде і раде без міри:
Рочків чотири і цятки чотири.

Л. Медик-Яремчук

СОНЕЧКО

Два сонечка я знаю:
Мов куля золота,
Одне у небі сяє,
А друге ось літа.
За сонечком маленьким
Біжу я навпростець.
Ловлю його у жменьку,
Мов сонця промінець.
— Боятися не треба,
Лети собі у світ
І сонечку на небі
Мій передай привіт.

П. Мостовий

4) *Усне складання класифікаційної таблиці щодо створення художнього образу комахи сонечка.*

3. Повідомлення теми та завдань уроку

— Сьогодні на уроці ми ознайомимося з конструюванням рухомих моделей з картону і паперу та спробуємо створити рухому модель «Сонечко».

4. Розповідь учителя

— Конструювання — процес створення конструктором проекту певного об'єкта техніки, що полягає у визначенні форми, розмірів, взаємного розташування та параметрів частин й елементів конструкції об'єкта, його складових, способу їхнього з'єднання, вибору матеріалів для окремих елементів та розроблення конструкторської документації.

Конструювання передбачає свідоме та цілеспрямоване втілення винаходів, ідей та принципів, виконання розрахунків на основі знань із прикладних наук, креслень та інших дій, спрямованих на забезпечення заданих характеристик.

Модель (англ. *model*, нім. *Modell*, фр. *mode'le*, від лат. *modulus* — «міра, аналог, зразок») — відтворення чи відображення об'єкта, задуму (*конструкції*), що відображає, імітує, відтворює принципи внутрішньої організації або функціонування, певні властивості, ознаки та характеристики об'єкта дослідження чи відтворення.

— Де ми можемо мати справу із конструюванням?

— У яких галузях використовують конструювання?

— Застосовують два види конструювання — технічне й художнє.

До технічного конструювання належить конструювання з будівельного матеріалу, деталей конструкторів, великогабаритних модулів, навіть конструювання з урахуванням комп'ютерних програм.

Конструювання з будівельного матеріалу найбільш вивчене, адже майже всі форми навчання конструювання були розроблені щодо конструювання з будівельного матеріалу.

Комп'ютерне конструювання — характерною рисою процесу конструювання є відтворення і перетворення (*комбінування*) просторових уявлень (*образів*).

Конструювання з деталей конструкторів, що мають різні способи кріплення (*пази, штифти, гайки, шипи тощо*), як і конструювання з будівельного матеріалу, належить до технічного типу конструювання.

До художнього конструювання належить конструювання з паперу та конструювання з природного матеріалу.

Конструювання з паперу належить до художньої діяльності. У цій техніці переважно створюють художньо-естетичний продукт: казкові фігурки для ігор (*сюжетні, театралізовані*), вироби для прикрашання інтер'єру.

5. Робота за підручником (с. 10–11)

- 1) *Розглядання зразків рухомих моделей тваринок.*
- 2) *Добирання матеріалів та інструментів.*
- 3) *Планування послідовності дій під час виготовлення рухомої моделі іграшки.*

6. Фізкультхвилинка

Встало вранці ясне сонце,
Заірнуло у віконце.
І мурашки потяглися,
До роботи всі взялися.
Будем дружно присідати,
Мурашок розвеселяти.
Встали — сіли, встали — сіли!
От уже й розвеселили.
З комашками нумо всі
Потанцюймо у росі.
Наш муравлик рано встав — раз-два.
Своє ліжечко прибрав — раз-два.
Тоді став робить зарядку — раз-два.
Кожну вправу по порядку — раз-два.
Спершу лапки розминав,
Разів десять присідав.
Порівняв собі він спинку,
Піднімаючи травинку.
Потім вгору потягнувся
І до сонечка всміхнувся.

7. Створення ситуації успіху

— Ви — надзвичайно творчі та працелюбні діти! Хотілося б, щоб ви проявили ці свої риси під час сьогоднішньої роботи. Я впевнена, що ви будете задоволені результатом своєї роботи.

8. Практична робота учнів

- 1) *Аналіз готового виробу (учні визначають основні частини виробу).*
- 2) *Ознайомлення з матеріалами, що будуть використані в роботі (показує вчитель, учні добирають собі матеріали).*
- 3) *Інструктаж із техніки безпеки.*

Вправа «Закінчи речення»

1. На робочому місці дотримувати... (*чистоти і порядку*).
2. Зберігати ножиці у спеціально відведеному... (*для цього місці*).

3. Не тримати ножиці лезами... *(вгору)*.
4. Не користуватися ножицями під час... *(ходьби класом)*.
5. Під час різання тримати матеріал таким чином, щоб лезами ножиць... *(не поранити руку)*.

Правила роботи з дротом

1. Відрізані гострі кінці дроту потрібно... *(заокруглити)*.
2. Під час відрізання від дроту ту частину, що відрізують, слід спрямовувати... *(вниз до підлоги)*.
3. Під час роботи з дротом та інструментами не можна... *(підводитися зі свого місця)*.

4) *Вступний інструктаж (перегляд технологічної карти, визначення послідовності дій).*

5) *Поточний інструктаж (учні виконують роботу під керівництвом учителя).*

6) *Заключний інструктаж (оформлення робіт за власним задумом).*

7) *Презентація готових виробів.*

9. **Створення виставки «Галявина Сонечка-мандрівника»**

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА

1. Рефлексія

Вправа «Світлофор»

У цій вправі учням слід оцінити свою діяльність на уроці за допомогою світлофора («зелений» — *усе зрозуміло*, «жовтий» — *є труднощі*, «червоний» — *багато незрозумілого*). Картки цих кольорів видають учням до початку уроку.

2. Оцінювання

Визначити найкращі роботи, дати коментарі про те, що дало змогу їхнім виконавцям успішно впоратися із завданням.

Визначити типові помилки, а також їхні причини.

3. Прибирання робочих місць

Дата _____

Клас _____

УРОК 4. КОНСТРУЮВАННЯ РУХОМИХ МОДЕЛЕЙ З КАРТОНУ І ПАПЕРУ. РУХОМА МОДЕЛЬ ТВАРИНКИ «КОТИК»

Мета:

- **формування предметних компетентностей:** актуалізувати вміння учнів конструювати рухомі іграшки, послідовно виготовляти моделі з рухомими деталями; розвивати творчі здібності учнів, уяву; виховувати охайність під час роботи, працьовитість;
- **формування ключових компетентностей:**
 - уміння вчитися: удосконалювати навички самоконтролю та самооцінювання;
 - інформаційної: розвивати в учнів уміння осмислювати, опрацьовувати та використовувати інформацію з різних джерел;
 - соціальної: формувати здатність активно слухати інших, ефективно спілкуватися і співпрацювати.

Тип уроку: комбінований урок.

Основні терміни і поняття: конструювання, модель.

Міжпредметні зв'язки: природознавство.

Обладнання: ілюстрації котиків; картки із зображенням облич (*веселого, нейтрального, спокійного*); кольоровий картон, кольоровий папір, шаблон, олівець, ножиці, клей, пензлик, серветки.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

Організаційний момент. Вправа «Три обличчя»

Мета: аналіз емоційного стану на початку та наприкінці уроку, налаштуваність учнів до роботи.

Ресурси: картки із зображенням облич (*веселого, нейтрального, спокійного*).

Етап уроку: організаційний та підсумковий етапи уроку.

Хід вправи

Учитель демонструє учням картки із зображенням трьох облич: веселого, нейтрального та спокійного. Учнім слід вибрати зображення, що відповідає їхньому настрою.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Гра «Знайди спільну букву»

Учні визначають, яка буква у кожному ряді повторюється у кожному слові, послідовно розташували букви, утворюють слово.

1-й ряд — кріт, око, кава.

2-й ряд — мова, лоток, горіх.

3-й ряд — тато, трек, тіль.

4-й ряд — рис, сито, клин.

5-й ряд — кит, кок, мак.

2. Повідомлення теми та завдань уроку

— Сьогодні на уроці нашим гостем буде котик. Ми продовжимо розвивати вміння конструювати рухомі моделі з паперу і картону, виготовимо іграшку-смикунець «Котик».

3. Формування інтересу до художньої творчої діяльності

— Уважно погляньте на малюнки котиків.

— Які особливості у зображенні котиків ви помітили?

- Який настрій викликають у вас ці тваринки?
- Чи подобається вам бавитися з ними?
- Яку будову тіла мають ці тварини?

4. Цікаві факти про котів

- Кішка за своє життя може мати понад 100 котенят.
- «Товариські» коти ходять за вами з кімнати в кімнату, щоб контролювати ваші дії.
- Коти можуть видавати близько 100 різних звуків. Для порівняння — собаки лише близько 10.
- Найбільш фантастичний рекорд був установлений в Аргентині кішкою на ім'я Mincho, яка залізла на дерево і не спускалася, поки не померла через шість років.
- Під час падання коти завжди діють однаково. Спочатку вирівнюється голова, потім — спина, потім ноги, а в кінці вигинається спина, щоб пом'якшити приземлення.
- Якщо кішка дере меблі, спробуйте надати цьому місцю аромату лимона або апельсина. Кішки ненавидять ці запахи.
- Чим більше ви говорите з котами, тим більше вони говорять з вами.
- Жираф, верблюд і кіт — єдині тварини-іноходці; під час ходьби у них ступають спочатку ліві лапи, а потім — праві. Така ходьба гарантує швидкість, спритність і тишу.
- Котяче вухо повертається на 180 градусів. У кожному вусі у kota є 32 мускули. Щоб управляти вухом, вони використовують дванадцять або більше м'язів.
- Скільки років вашій кішці за людськими мірками? Якщо вашій кішці 3 роки, це відповідає 21 людському року. Якщо 8 років, то по-людськи — 40. Якщо 14 — то 70 людських років.
- Середній термін життя свійського kota — 15 років, тоді як для диких — від 3 до 5 років.
- За даними Ліонського університету, в світі близько 400 мільйонів свійських котів. Пальму першості віддають Австралії, де на 10 жителів доводиться 9 котів. На Азіатському континенті перше місце — за Індонезією, тут понад 30 мільйонів пухнастих звірів, а в Європі — за Францією, жителі якої мають під своєю опікою 8 мільйонів котів. У той самий час є країни, наприклад Перу, Габон, де свійських котів майже немає.
- Якщо кішка біля вас, її хвіст тремтить — це найбільше відчуття любові, що вона може виразити. Коли хвіст починає опускатися, отже, настрої змінився — можна відійти, вона не образиться.
- Якщо зіниці в кішки розширені, незважаючи на яскраве освітлення, кішка чимось дуже зацікавлена або в грайливому настрої.
- Котам, щоб бачити, вистачає 1/6 світла, необхідного людині. Їхній нічний зір дивний! У темряві очі kota використовують навіть світло, що відбилося від сітківки.
- Коти відчувають запахи у 14 разів сильніше, ніж люди!
- Окрім носа, коти можуть відчувати запахи за допомогою так званої «трубки Якобсона», розташованої на верхньому піднебінні за передніми різцями. Кіт користується нею, коли повністю зосереджується на якомусь особливо цікавому запаху, втягуючи повітря, злегка підвівши верхню губу і ніс.
- Догляд за шерстю заспокоює, нейтралізує агресивність, що зароджується. Якщо кішка не може вирішити, яку дорогу вибрати, їй слід обміркувати свою поведінку. У стані невпевненості є універсальний рецепт: у сумнівних випадках — вилизуйся!
- Коти люблять висоту. Також висоту люблять леопарди й ягуари, які сплять на деревах.

- Якщо кішка падає, то її внутрішнє вухо, що управляє балансом, допомагає їй приземлитися на лапи.
- У котів є у середньому 12 рухливих вусів з кожного боку морди. В основі вусів розташована велика кількість нервових закінчень, тому кіт за допомогою них отримує інформацію про все, що його оточує: про предмети, вітер, температуру тощо. Якщо котові видалити вуса, він може погано орієнтуватися в просторі, наприклад, погано полювати і взагалі почуватися невпевнено.

5. Гра «Хто швидше?»

Учні об'єднуються у групи. Кожна група отримує конверт з деталями фігурки котика. За командою учні мають скласти і наклеїти фігурку на папір. Переможе група, яка швидко і правильно складе фігурку.

Після завершення гри вчитель наголошує на правильності виконання роботи, дотриманні основних вимог до роботи в групі, охайності виконання аплікації.

6. Робота за підручником (с. 12–14)

- 1) *Добирання матеріалів та інструментів (з коментуванням учнів).*
- 2) *Планування послідовності дій під час виготовлення моделі іграшки-смикунця.*

7. Фізкультхвилинка

Раз! Два! Час вставати,
 Будемо відпочивати.
 Три! Чотири! Присідаймо.
 Усі вправи пригадаймо.
 П'ять! Шість! Засміялись,
 Трішечки понахилились.
 Зайчик сонячний до нас
 Завітав у світлий клас.
 Будем бігати, стрибати,
 Щоб нам зайчика спіймати.
 Прудко зайчик утікає
 І промінчиками грає.
 Сім! Вісім! Час настав
 Повернутися до справ.

8. Практична робота учнів

- 1) *Демонстрування порядку виконання роботи із шаблонами вчителя.*
- 2) *Створення ситуації успіху.*
 — Діти, я впевнена, що у вас не виникне особливих труднощів під час виготовлення іграшки-смикунця. Поміж вас є учні, які зможуть не лише сконструювати свою модель, але й допомогти однокласникам.
- 3) *Повторення правил безпеки під час роботи.*
 Інструктаж проводить один з учнів. Учитель контролює і коригує.
 - Під час роботи з голкою.
 - Під час роботи з ножицями.
 - Під час роботи з дротом.
- 4) *Самостійна робота учнів.*
 Учні, які швидше закінчили свою роботу, можуть допомагати однокласникам.

9. Створення виставки «Наші друзі — кошенята»

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА

1. Рефлексія

Вправа «Три обличчя»

Учитель демонструє учням картки із зображенням трьох облич: веселого, нейтрального та спокійного. Пропонує учням вибрати зображення, що відповідає їхньому настрою.

Учитель разом з учнями порівнює вибір на початку і наприкінці уроку. Особливу увагу звертає на учнів, у яких змінився вибір, аналізує його, з'ясовує причини.

2. Оцінювання

Сходинки самооцінювання

Діти прикріплюють свої позначки на відповідні сходинок.

IV сходинок. Я працював на повну силу!

III сходинок. Я працював гарно, але відчуваю, що міг би досягти більшого.

II сходинок. Я намагаюся працювати краще.

I сходинок. Я працював мало.

3. Прибирання робочих місць